

«Чи потрібна гігієна книгам і читачу?»

Бережливе ставлення до книги

«Батл»: співставлення кількох точок зору і перемога істини

(Книга і читач: правила збереження. Читач і книга: правила поводження. Гігієна читання)

1 клас

Знати: правила поводження і правила збереження книги.

Вміти: пояснювати, знаходити спільне і відмінне у БП «гігієна особиста» – «гігієна читання»; створювати правила збереження і правила поводження з книгою, самостійно відтворювати правила, дотримуватися правил гігієни читання – розглядання книг; аналізувати інформацію, зіставляти декілька точок зору, робити самостійні висновки; виявляти ставлення до проблеми, що зазначена в темі заняття «Батл»: співставлення кількох точок зору і перемога істини (I частина заняття). Практична робота (II частина)

БП: «Гігієна читання»

Хід заняття

Вітаю вас, юні читачі! Сьогодні поговоримо про наших великих друзів – книги. З них ми дізнаємося про те, що нас оточує, вони допомагають нам у навчанні. З книгами ви ознайомилися ще задовго до школи. Вам їх читали батьки, бабусі й старші брати та сестри, а ви лише розглядали малюнки. А зараз самі вмієте читати.

Назвіть, будь ласка, свої улюблені книги.

А чи знаєте ви, що книжка – це напружена праця багатьох людей?

Ось, наприклад, чи знаєте ви, що книга народжується в лісі?

Уявіть собі... Рано-вранці лісоруби прямують у лісову хащу. Гуде в умілих руках пила, й одне за одним падають на землю дерева. Ось на допомогу лісорубу по лісовій дорозі поспішає трактор. Це він допомагає вивозити величезні дерева через буреломи. Ріка - найпросторіша дорога для лісу. Пливе по ній деревина вниз течією. А щоб заторів не було, за цим процесом стежать сплавики. Це сильні, хоробрі, спритні чоловіки. Річка приведе стовбури на паперовий комбінат. Там дерева розпилюють, перетворюють на тирсу, потім варять волокнисту масу, схожу на тісто, з якої отримують папір. Але до книги ще далеко. Письменник повинен її написати, художник намалювати ілюстрації, а потім у типографії все це надрукують.

Є багато книжок – звичайних і рідкісних, веселих і сумних, тонких і товстих, різнокольорових і чорнобілих. Книжки надходять спочатку до магазинів і бібліотек, а вже потім до нас – до читачів.

Напевно, у кожного з вас були ситуації, коли книжка порвалася, намокла чи з неї повипадали листочки. А що ж далі? Що ж з нею робити? Книжка ніколи не буде скаржитись, вона буде мовчки все терпіти, доки зовсім не загине.

Сьогодні ми в вас навчимося, як правильно поводитись з книгами, щоб якомога більше продовжити їх життя, як їх ремонтувати, та навчимося робити закладки та обгортки для книг.

Перш, ніж розпочати, згадаємо головні правила, як не можна поводитись з книгою! Отже, не можна:

- *перегинати книги;*
- *класти в книги олівці, зошити;*
- *писати і малювати на сторінках;*
- *читати книги під час їжі;*
- *брати книги брудними руками;*
- *згинати сторінки;*
- *залишати книги на сонці;*
- *вирізати картинки.*

Запам`ятайте ці основні заборони і ніколи їх не робіть.

А скажіть, чи є серед ваших однокласників діти, які порушують ці правила? (відповіді дітей).

Ми будемо сподіватися, що вони виправляться. Саме тому, зараз ми проведемо з вами невеличкий батл. Ви по-черзі будете діставати листочки з правилами. А ваші однокласники можуть висловити свою точку зору, чи потрібно дотримуватися цього правила чи ні, і навіщо.

Правила поводження з книгою

- 1.** Обгорніть книгу в папір (не бруднитиметься обкладинка).
- 2.** Не читайте книги під час їжі (можна забруднити її).
- 3.** Не кладіть в книгу олівці, ручки та інші товсті предмети (від цього рветься палітурка).
- 4.** Не загинайте ріжків (кутиків) на сторінках книги (ріжки відриваються і псується книга – зробіть для книги закладинку).
- 5.** Не рвіть сторінок, не малюйте і не пишть нічого в книзі, не робіть в ній ніяких поміток.
- 6.** Не перегинайте книгу (від цього вириваються сторінки).
- 7.** Перегортаючи прочитану сторінку, тримайте її за верхній край.
- 8.** Не залишайте книгу (особливо відкритою) під прямими сонячними променями (папір жовтіє і стає ламким).
- 9.** Ніколи не слиньте пальці перед тим, як перегорнути сторінку (це може бути небезпечним не лише для книги, а й для вашого здоров`я).

Молодці. А тепер, хто мені підкаже, як можна обрати книгу в бібліотеці, адже тут їх надзвичайно багато? *(Після відповідей, підсумувати варіанти і підказати з нижченаведеного)*

Як вибрати книгу для читання

1. На книжковій виставці завжди знайдеться цікава книга.
2. Можна обрати самому у відкритому доступі.
3. За допомогою систематичного каталогу можна довідатись, які книги, що цікавлять вас, є в бібліотеці. Всі картки у ньому, як і книги на полицях, розставлені за галузями знань, у певній системі. Тому він так і називається.
5. Перегляньте бібліографічні покажчики. Це книги про книги. В них ви знайдете анотації – короткі розповіді про хороші книги і поради, про що і що читати.
6. Запитати у бібліотекаря. Він завжди підкаже цікавинки саме для вас.
7. Скористатися порадами друзів.

Так, книгу ми обрали. Гарненька така. новенька. Приємно до рук узяти. Що ж з нею далі робити? Мабуть, пора приступати до читання. А як ви вважаєте, як це зробити? З чого почати і взагалі, як її читати. Може почнемо з останньої сторінки? *(Вислухати варіанти і додати свої, якщо потрібно)*

Як приступити до читання книги

1. Перед читанням можна познайомитися із загальною побудовою книги.
2. Уважно роздивіться титульну сторінку: на ній ви знайдете назву книги, прізвище автора та художника, де, коли і ким видана книга. Перегорніть титульну сторінку і прочитайте анотацію: ви довідаєтесь, про що ця книга.
3. Познайомтесь із заголовком книги.
4. Якщо в книзі є передмова, прочитайте її. Вона розповість багато цікавого про автора і книгу.
5. Текст читайте повільно, не поспішаючи – краще запам'ятаєте прочитане.
6. Дочитуйте книгу до кінця, не пропускаючи сторінок.
7. Читаючи книгу, ви можете зустріти незнайомі слова. Їх пояснення можна знайти в словниках, довідниках, енциклопедіях. Не лінуйтеся їх шукати!

А чи знаєте ви, що скільки століть існують книги, і приблизно стільки ж існують книжкові закладки. Закладка для книги - це помічник читача. Ви вже пам'ятаєте, що в якості закладинок не можна використовувати олівці, ручки та інші не пристосовані для цього предмети. Якщо ми користуємося закладкою, сторінки книги та її корінець не заломлюються.

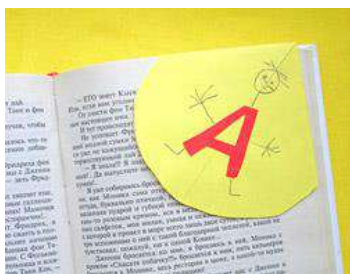
Іноколи закладки бувають звичайними, а іноді це справжній витвір мистецтва, а ще їх можна виготовити і самому. Вони можуть бути найрізномітнішими, все

залежить лише від вашої, діти, фантазії. Виготовляти їх досить легко і цікаво. Давайте спробуємо. Для цього нам знадобляться: *кольоровий папір, ножиці, клей.*

Хід роботи:

- *Відрізаємо від щільного кольорового або білого паперу смугу шириною приблизно 5 см., а завдовжки, як ширина альбомного листа;*
- *намічаємо на смужці центр, згинаючи її навпіл;*
- *орієнтуючись на центральну лінію згину, загинаємо праву сторону смуги на себе;*
- *загинаємо на себе ліву сторону;*
- *у нас повинен вийти зверху прямий кут;*
- *можна обрізати нижній край півколом, але можна залишити і прямим;*
- *тепер беремо кольоровий папір і займаємося аплікацією.*

Також можна виготовити закладку-смужку, верхній кінець якої трохи виступає над сторінками книги. Можна розмалювати закладку кульковими ручками або кольоровою тушшю, але не користуйтеся акварельними фарбами і кольоровими олівцями: вони можуть замарати сторінки! Матеріалом для закладок також можуть служити шматочки кіноплівки та алюмінієва фольга.

Можна вигадати й інші оригінальні закладки. А, можливо, вам більше доведеться закладки-стрічечки?

Кольорова шовкова стрічечка, безумовно, прикрасить книжку. Стрічечки краще приклеїти, але не до обкладинки.

Довжина стрічечки повинна бути трохи більшою від діагоналі книжкової сторінки. Така стрічечка називається лясе.

Звісно, експериментувати можна, та як би добре ви не поводитись з книгами, з часом усі вони неминуче псується навіть за найправильнішого та найакуратнішого користування: жовтіє і стає ламким папір, псується обкладинка.

Від неправильного використання навіть нова книжка може за два-три тижні розвалитися, якщо її перегинати, закладати абищо, загинати сторінки.

Але від чого б не захворіла книжка, її треба лікувати. Жодна хвороба у книжок сама собою не минає.

Тому, як тільки помітили у книжці щось не гаразд, — одразу надайте їй допомогу. Чим швидше ви допоможете книжці, тим краще.

Вам стануть у нагоді наші корисні поради.

Зараз ми з вами на деякий час станемо справжніми лікарями і, скориставшись деякими рецептами, будемо лікувати книги. Отже, спочатку будемо ставити діагноз “постраждалий” книзі, а після цього будемо її лікувати.

1. Книга потрапила у воду, і тому дуже промокла. Необхідно надати їй невідкладну допомогу, поставивши мокру книжку (розкривши віялом) в сухому, теплому приміщенні, яке добре провітрюється.

Як тільки книжка трохи підсохне, покладіть її під прес, доки вона не висохне повністю, після чого склеєні аркуші, перш ніж розгорнути, обережно перегинайте то в один, то в інший бік. Якщо вони не розклеюються, потримайте їх над парою.

2. У книги зім'ялися сторінки. Під сторінки і зверху на них кладуть по одному чистому аркушу білого паперу і теплою (не гарячою) праскою прогладжують кожну постраждалу сторінку.

3. Сторінки забруднилися. Сліди від пальців чи олівця слід витирати м'якою гумкою. Чорнильні плями найкраще виводити лимонною кислотою. Якщо плями не зникають, то застосовують щавлеву кислоту, розбавлену одеколоном: одна частина кислоти на чотири частини одеколону.

4. Сторінки порвалися. Намазану клеєм смужку цигаркового паперу кладуть під надрив, загинають по краю книжкової сторінки, наклеюють на сторінку; пошарпаний край сторінки обклеюють папером схожого кольору.

5. Забруднилась обкладинка. Для початку необхідно визначити з якого матеріалу виготовлено обкладинку, адже їх буває декілька видів. Тому за допомогою потрібно звернутись до батьків чи бібліотекаря. І лише після цього почнемо її лікувати. Ледеринову обкладинку книжки можна протерти вологою губкою, змоченою у розчині прального порошку. Коленкорову обкладинку протирають чорнильною гумкою. Паперову обкладинку не слід чіпати. Вона боїться чищення. Краще їй виготовити нову гарну обгортку.

6. Якщо з книжки випала сторінка, її потрібно вклеїти. Для цього намастіть клеєм внутрішній бік сторінки, а потім акуратно вкладіть її на місце, точно по бережку книжки. Покладіть на неї яку-небудь важку річ і так залишіть на годину-дві.

Зверніть увагу! Лікувати книги потрібно правильно. Тому не бажано

користуватися звичайним клеєм. Від нього залишаються негарні плями і псується папір. Краще використати спеціальний клейстер, який ви можете легко зварити вдома разом з батьками. Для цього у склянці холодної води розпускають 1 - 1,5 ложки картопляного борошна і, помішуючи, вливають це в окріп (1 склянка окропу), дають суміші охолонути і клейстер готовий до використання.

А ось ще кілька важливих порад:

- передусім — дотримуйтесь чистоти і охайності. На столі не повинно бути нічого зайвого, а тільки те, що необхідно для роботи;
- наносячи клей під час ремонту книжок, неодмінно підкладайте старі газети і часто їх міняйте;
- на смужку паперу клей наноситься щіточкою двічі;
- після закінчення роботи обов'язково приберіть робоче місце.

Придивіться уважно до «хворих» книжок, визначте їх «діагноз», та намагайтесь якомога обережніше надати їй допомогу. Будьте уважні, адже якщо помилитись з діагнозом, то можна нашкодити книзі ще більше.

Увага! Якщо так сталося, що книга, що ви взяли в бібліотеці постраждала від недбайливого ставлення, то приходіть і чесно скажіть про це бібліотекарю, він допоможе вам полагодити книгу. У великих бібліотеках є працівники, робота яких полягає в тому, аби ремонтувати книги. Їх професія – називається реставратор книг. Тож краще задалегіть дізнатися, чи є такий у бібліотеці. А якщо це сталося з домашньою книжечкою, то, звичайно, окрім вас, її ніхто не приведе до ладу. І будь ласка, ніколи не використовуйте для ремонту книги скотч! Ніякий! Ні прозорий, ні кольоровий. Він швидко відривається, та при цьому відривається з частиною книги, з текстами, з малюнками.

Отже, пам'ятайте золоте правило: ніколи не залишайте книгу без «допомоги», адже вам ще не раз доведеться нею скористатись. Якщо ви не допоможете їй, то вона не зможе допомогти і вам.

А тепер я пропоную трішки пограти у ситуативну гру. Я вам буду зачитувати завдання, а ви, обговоривши, дайте правильну відповідь, що робити. Отже, уявіть собі:

1. Ви взяли у товариша книгу і випадково забруднили її. Що робити?
 - а) віддати і сказати, що вона була забрудненою;
 - б) вибачитися перед товаришем і почистити книгу;
 - в) почистити книгу і віддати товаришеві, змовчаши, ніби нічого не трапилось
2. Ви взяли книгу у бібліотеці. Коли її потрібно повернути?
 - а) через місяць;

- б) коли нагадають;
 - в) коли прочитаєш;
 - г) до встановленого бібліотекарем терміну.
3. Сталося так, що в бібліотеці ви взяли вже порвану книгу. Що робити?
- а) прочитати і віддати таку ж порвану назад, адже не ви її зіпсували;
 - б) віддати бібліотекарю, щоб він підклеїв книгу і видав неушкоджену;
 - в) відремонтувати самому.
4. Читаючи книгу, ви вирішили зробити перерву. Що ж можна покласти у книгу, аби не загубити те місце, де ви зупинилися?
- а) ручку;
 - б) олівець;
 - в) закладинку;
 - г) телефон.
5. Ви взяли книгу у бібліотеці і загубили її. Та де ж вона поділася? Вже пора вертати її назад. Що робити?
- а) сховатися і не виходити на вулицю, раптом бібліотекар чекає на тебе у дворі.
 - б) можна сказати, що ви її не брали, і взагалі в очі не бачили;
 - в) прийти і сказати бібліотекарю, що так сталося.

Так. Ось ми з вами розібралися, як потрібно з обережністю ставитися до книг. Хвилинку, читачі, ми знаємо тепер, як дбати про книжки, проте й про себе не потрібно забувати! Неправильно читаючи книги, ми можемо нашкодити своєму здоров'ю! Що потрібно робити, аби не нашкодити собі?

1. Не можна читати лежачи.
2. Не можна читати, коли в кімнаті погане освітлення.
3. Промені світла повинні падати на книгу зліва або зверху.
4. Книгу тримати не ближче, ніж 30 см. від очей.
5. Не можна читати книгу і дивитися телевізор одночасно: це може призвести до перенапруження очей.
6. Кожну годину потрібно давати очам відпочити 10-15 хвилин.
7. Перегортаючи сторінки, не слиньте пальці, читаючи таким чином ви можете підхопити кишкову інфекцію.
8. Мийте руки перед початком читання книги і після закінчення.

Багато цікавих книжок є на світі, та всі вони з нетерпінням чекають зустрічі з вами.

Пам`ятайте:

Книга — результат праці багатьох людей. Шануйте її! Дякую вам за роботу, сподіваюсь, що ви будете дотримуватися усіх правил поведінки з книгою. До зустрічі у бібліотеці!

Використані джерела:

«Як берегти книгу»: Майстер-клас «Книжкової лікарні» // склад Н. В. Щука; Миколаїв. обл. б-ка для дітей ім. В. О. Лягіна. - Миколаїв, 2013. - 7 с.

Бережи книгу: [бібліотечний урок] // Шкільна бібліотека. - 2012. - №13/14. - С. 31-32.

Вчимося берегти книгу // Шкільна бібліотека. - 2012. - № 13-14. - С. 37-39

Книжкова лікарня // Шкільна бібліотека. - 2012. - № 13-14. - С. 42

Лікарня для книжок: бібліотечний плакат // Розкажіть онуку. - 2007. - № 6. - С. 92

Як берегти книгу // Шкільна бібліотека. - 2007. - № 1. - С. 65-66

Сучасний бібліотечний урок [Електронний ресурс]: розробки уроків // Відділ освіти Добропільської міської ради Методичний кабінет НВК «Гімназія – ЗОШ І-ІІІ ст. №1». — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: <https://bitly су/elTskkq>, вільний – Загол. з екрана.